

Kostnadsbegrepp i den officiella statistiken om kommuner och regioner

Bakgrund

Det förekommer olika kostnadsbegrepp i den officiella statistiken. Statistikansvariga myndigheter har valt att beskriva kostnaderna som kommuner och regioner har för olika verksamheter på olika sätt. Här försöker vi tydliggöra några av de olika begrepp som används för nyckeltal för kostnader i de olika verksamheterna för den kommunala sektorn.

Tre ändamål med kostnadsredovisningar

Kostnader kan beräknas för olika ändamål, och ur ett kommun- och regionperspektiv identifierar vi primärt tre sådana:

1. Att erhålla ett mått på kostnaden för det egna åtagandet
2. Att erhålla ett mått på kostnaden för den egna produktionen
3. Att erhålla ett mått på behov av finansiering genom skatter och generella bidrag.

Det egna åtagandet

Det egna åtagandet är all den verksamhet (inklusive transfereringar) som kommunen/regionen har definierat som sin, och som riktar sig till den egna befolkningen.

Kommuner och regioner är skyldiga att erbjuda sina invånare vissa tjänster och ekonomiskt stöd, och har också möjlighet att själv välja att erbjuda ytterligare tjänster om de finner det lämpligt. Exempel på ekonomiskt stöd som ingår i åtagandet är kommunernas ekonomiska bistånd till enskilda. I åtagandet ingår inte att erbjuda tjänster till andra invånare än de egna.

Kostnad för åtagandet = Bruttokostnad minus interna intäkter minus försäljning till andra kommuner och regioner

- Från bruttokostnaderna för verksamheten dras interna intäkter, eftersom de interna intäkterna motsvarar kostnaderna för andra verksamheter i kommunen/regionen.
- Intäkter från försäljning av verksamhet till andra kommuner och regioner (andra regioner och kommuner) dras bort för att det avser tjänster som erbjuds andra kommuners (regioners) invånare eller är den egna

befolkningens konsumtion av regionverksamhet (för region: kommunal verksamhet).

Kostnaden för åtagandet är ett mått på det totala finansieringsbehovet för det egna åtagandets utförande: dessa kostnader ska finansieras med verksamhetens egna intäkter och med medel från den centrala budgeten.

Produktion i egen regi

Produktion = omvandling av resurser till varor och tjänster

Då en vara eller tjänst ska produceras används olika resurser. Då kommunen eller regionen själv är producent av en tjänst, måste produktiviteten kunna beräknas och bedömas. Om det finns ett mått på kostnaden för produktionen av varorna och tjänsterna och om detta kan kopplas ihop med mängden producerade varor/tjänster kan produktivitetsutvecklingen beräknas.

Produktionskostnad = Bruttokostnad minus entreprenad och köp av huvudverksamhet (kommunal terminologi)/verksamhet (regional terminologi) minus lämnade bidrag och transfereringar minus interna intäkter

- Entreprenad och köp av huvudverksamhet dras bort eftersom andra än den egna kommunen/regionen har producerat tjänsten.¹
- Lämnade bidrag och transfereringar (kommunal terminologi) / lämnade bidrag (regional terminologi) dras bort eftersom det inte är fråga om kostnader för produktion av varor eller tjänster.
- Interna intäkter dras bort för att de motsvarar kostnader för andra verksamheter i kommunen/regionen än den aktuella.

¹ Köp av stödverksamhet ska inte dras bort. För en verksamhet i kommuners eller regioners regi finns ett val att utföra stödverksamhet själv eller att köpa in den från någon annan. För att produktionskostnader för huvudverksamheten ska bli jämförbara mellan kommuner/regioner krävs att kostnaderna för stödverksamhet ingår, oavsett i vilken regi den bedrivs.

Finansiering genom skatter och generella bidrag

Den kostnad som ska finansieras genom skatteintäkter och generella statsbidrag (inklusive utjämning)² benämns nettokostnad och beräknas som:

Nettokostnad = Bruttokostnad minus interna och externa intäkter

- Från bruttokostnaderna för verksamheten dras interna intäkter, eftersom de interna intäkterna motsvarar kostnaderna för andra verksamheter i kommunen/regionen.
- Externa verksamhetsintäkter dras av eftersom de minskar behovet av finansiering från annan källa än den egna verksamheten.

På regionsidan används nettokostnaden ofta som ett mått på kostnaden för regionens åtagande, och för många delverksamheter är skillnaden mycket liten.

² En heltäckande beskrivning av den finansiering som nettokostnaden beskriver innehåller också finansnettot, och på kort sikt kortfristiga lån.

Följande begrepp bör beskrivas och användas på samma sätt av olika aktörer:

Kostnad för det egna åtagandet =

Bruttokostnad

minus interna intäkter

minus försäljning till andra kommuner och regioner

Produktionskostnad =

Bruttokostnad

minus entreprenad och köp av huvudverksamhet (kommunal terminologi)/köp av verksamhet (regional terminologi)

minus lämnade bidrag och transfereringar

minus interna intäkter

Finansiering via skatter och generella statsbidrag (nettokostnad) =

Bruttokostnad

minus interna och externa intäkter (dvs bruttointäkter)